

Józef Grycz – wybitny bibliotekarz „stela”

Data publikacji: 23.10.2024 13:30

Był nazywany „organizatorem polskiego bibliotekarstwa” – Józef Grycz urodzony w Zebrzydowicach wybitny bibliotekarz, brał udział w kierowaniu pracami na początku powstania Biblioteki Narodowej. Zmarł 70 lat temu – 23 października 1954 roku.

Józef Grycz, ur. w Zebrzydowicach, współtwórca Biblioteki Narodowej. fot. polona.pl

Biblioteka Narodowa przypomina dzisiaj postać Józefa Grycza, urodzonego 11 grudnia 1890 w Zebrzydowicach a zmarłego przed siedemdziesięciu laty w Warszawie organizatora i teoretyka nowoczesnego polskiego bibliotekarstwa.

- Józef Grycz, syn - wywodzącego się ze Stanisławic (obecnie Zaolzie) - kierownika szkoły w Zebrzydowicach, absolwent Gimnazjum Polskiego w Cieszynie (rocznik 1909), pozostaje na Śląsku Cieszyńskim niemal zupełnie zapomniany, chociaż należy do najwybitniejszych wywodzących się stąd postaci polskiego życia kulturalnego i naukowego – komentują pracownicy [Książnicy Cieszyńskiej](#) w poście na oficjalnym profilu.

Józef Grycz (1890–1954) – Urodzony w Zebrzydowicach, był synem nauczyciela. Po ukończeniu gimnazjum w Cieszynie, studiował filologię klasyczną i germanistykę na kilku uniwersytetach: Jagiellońskim, Berlińskim i Wiedeńskim. Doktorat z filologii germańskiej obronił w 1915 roku na Uniwersytecie Wiedeńskim.

Jego kariera zawodowa rozpoczęła się w Bibliotece Jagiellońskiej w 1916 roku, gdzie zdobywał pierwsze doświadczenia. Po krótkim okresie pracy w księgarni, powrócił do Biblioteki Jagiellońskiej w pełnym wymiarze czasu, gdzie od 1923 roku kierował reorganizacją Czytelni Ogólnej. Wprowadził tam nowoczesne standardy, które miały wpływ na rozwój bibliotekarstwa w Polsce, m.in. opracowując katalog księgozbioru podręcznego i publikując poradniki dla bibliotekarzy oraz czytelników.

Był również zaangażowany w standaryzację przepisów katalogowania w bibliotekach polskich, co zaowocowało publikacją „Zasadniczych wytycznych polskich przepisów katalogowania” (1927) oraz ostatecznym opracowaniem „Przepisów katalogowania w bibliotekach polskich” (1934). W tym okresie pełnił funkcję kierownika Biblioteki Kórnickiej, gdzie modernizował księgozbiór i wznowił działalność wydawniczą biblioteki.

Od 1930 roku był kierownikiem referatu bibliotek w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Wspólnie z późniejszym dyrektorem Biblioteki Narodowej Stefanem Dembym, był odpowiedzialny za rozwój Biblioteki Narodowej, której działalność organizował, m.in. pozyskując siedzibę i tworząc plany rozwoju centralnego katalogu bibliotek państwowych. W 1934 roku, jako kierownik referatu bibliotek, wdrażał ważne reformy, takie jak rozporządzenia dotyczące egzemplarza obowiązkowego czy sieci bibliotek naukowych.

W latach międzywojennych działał również aktywnie w Związku Bibliotekarzy Polskich, gdzie współtworzył „Przegląd Biblioteczny”. Odbywał liczne podróże naukowe do bibliotek zagranicznych, z których czerpał inspiracje dla polskiego systemu bibliotekarstwa. Był pionierem w dziedzinie wykorzystania fotografii w pracy bibliotecznej.

Podczas okupacji, pracując dla okupacyjnych władz (za zgodą władz podziemia) w Staatsbibliothek Warschau, dążył do ochrony zbiorów Biblioteki Narodowej i innych cennych księgozbiorów. Prowadził również tajne kursy bibliotekarskie. Po zakończeniu powstania warszawskiego nadzorował ewakuację zbiorów Biblioteki Narodowej do Pruszkowa.

Po wojnie kontynuował swoje działania na rzecz odbudowy polskiego bibliotekarstwa. W 1945 roku został wizytatorem w Ministerstwie Oświaty, gdzie współtworzył projekt ustawy bibliotecznej oraz przyczynił się do powstania sieci bibliotek gminnych. Jako dyrektor Naczelnej Dyrekcji Bibliotek (od 1946 roku) stworzył sieć 1600

bibliotek gminnych oraz 20 tysięcy punktów bibliotecznych. W latach powojennych był również zaangażowany w szkolenie nowych kadr bibliotekarskich, publikując liczne podręczniki, takie jak „Bibliotekarstwo praktyczne w zarysie” i „Historia bibliotek w zarysie”.

W 1949 roku został odwołany ze stanowiska w Naczelnej Dyrekcji Bibliotek, ale kontynuował pracę jako wicedyrektor Biblioteki Narodowej aż do śmierci w 1954 roku. Zostawił po sobie znaczący dorobek, który miał wpływ na rozwój polskiego bibliotekarstwa w XX wieku.

NG/mat.pras.